

NORGES HØYESTERETT

Den 25. november 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Normann og Østensen Berglund i

HR-2022-2279-U, (sak nr. 22-097849STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom for voldtekt, seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, å skaffe seg tilgang til fremstillinger som seksualiserer barn, samt kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige. Tiltalte i saken, A, var 33 år gammel da han kom i kontakt med fornærmede, B på 15 år, via datingtjenesten Tinder.
- (2) A ble 30. april 2021 tiltalt for overtredelse av:

«I **Straffeloven § 292, jf. § 291**
for å ha skaffet seg seksuell omgang ved vold eller truende atferd. Voldtekten
omfattet innføring av penis i skjeden eller endetarmsåpningen.

Grunnlag:

a)

Ved en anledning i slutten av mars eller begynnelsen av april 2020, i --- vegene 0 på X, tok han grep rundt halsen til B og kastet eller dyttet henne ned i en seng. Han førte deretter sin penis inn i hennes skjede, til tross for at B sa stopp og at det gjorde vondt og for øvrig motsatte seg den seksuelle omgangen i ord og handling.

b)

Ved en anledning i begynnelsen av april 2020, i --- vegene 0 på X, tok han grep rundt halsen på B og dyttet henne ned i en seng, hvor han presset armen sin mot nakken hennes. Han førte deretter sin penis inn i hennes skjede, til tross for at B sa stopp og at det gjorde vondt og for øvrig motsatte seg den seksuelle omgangen i ord og handling.

c)

Ved en anledning i begynnelsen av april 2020, i --- 0 på X, etter at han og B først hadde hatt frivillig seksuell omgang, fortsatte han å føre sin penis inn i hennes entetarmsåpning, mens han holdt henne fast i sengen, til tross for at B sa stopp og at det gjorde vondt og for øvrig motsatte seg den seksuelle omgangen i ord og handling.

II Straffeloven § 302

for å ha hatt seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år eller fått et barn mellom 14 og 16 år til å utføre handlinger som svarte til seksuell omgang med seg selv.

Grunnlag:

Ved flere anledninger i perioden fra begynnelsen av mars 2020 til 15. april 2020, i --- 0 på X, og/eller andre steder, førte han sin penis inn i skjeden og/eller endetarmsåpningen til B, f. 00.00.2004, samt at han ved en eller flere anledninger fikk henne til å føre en vibrator inn i sin skjede mens han overvar handlingen gjennom en videosamtale.

III Straffeloven § 311 første ledd, jf. annet ledd

for å ha forsettlig skaffet seg tilgang til fremstilling som seksualiserte barn. Med barn menes person under 18 år.

Grunnlag:

Ved en eller flere anledninger i perioden fra begynnelsen av mars 2020 til mai 2020, i --- 0 på X, og/eller andre steder, fikk han B, f. 00.00.2004, til å sende ham seksualiserte bilder og/eller filmer av henne.

IV Straffeloven § 309 første ledd

for mot vederlag å ha skaffet seg seksuell omgang eller handling med en person under 18 år eller fått en person under 18 år til å utføre handlinger som svarte til seksuell omgang med seg selv.

Grunnlag:

Ved flere anledninger i perioden fra begynnelsen av mars 2020 til mai 2020, i --- 0 på X, og/eller andre steder, skaffet han seg seksuell omgang med B f. 00.00.2004, og fikk henne til å ha seksuell omgang med seg selv, mot at han han ga henne penger og gjenstander.»

(3) Romerike og Glåmdal tingrett avsa 15. november 2021 dom med slik domsslutning:

- «1. A, født 00.00.1986, frifinnes for tiltalebeslutningens poster I a), I b) og I c).
2. A, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av straffeloven § 302, straffeloven § 311 første ledd, jf. annet ledd og straffeloven § 309 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 1 – ett – år og 2 – to – måneder. Det gjøres fradrag for 2 – to – dager i varetekt.
3. A dømmes til å betale oppreisning til B med 70 000 – syttitusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.»

(4) Både A og påtalemyndigheten anket tingrettens dom. Ved Eidsivating lagmannsretts beslutning 20. desember 2021 ble ankene henvist til ankeforhandling.

(5) Eidsivating lagmannsrett avsa 18. mai 2022 dom med slik domsslutning:

- «1. A, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av straffeloven § 292, jf. § 291, straffeloven § 302, straffeloven § 311 første ledd, jf. annet ledd og straffeloven § 309 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 79 til fengsel i 7 – sju – år og 8 – åtte – måneder.

Til fradrag i straffen kommer 2 – to – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes til å betale oppreisningserstatning til B med 300 000 – trehundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.»

(6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. I tillegg er det begjært ny behandling av erstatningskravet.

(7) A har lagt ned slik påstand:

- «1. A frifinnes for overtredelse av tiltalens post III og IV.
2. Lagmannsrettens dom hva gjelder tiltalens post I oppheves.
3. Subsidiært: A behandles på mildest mulig måte.
4. Sivile krav: A frifinnes for krav om erstatning.»

(8) *Påtalemyndigheten* har lagt ned slik påstand:

«Anken nektes fremmet.»

(9) Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 13. juli 2022 ble saken utsatt i medhold av straffeprosessloven § 17 annet ledd. Bakgrunnen for dette var at sak nr. 22-085923STR-HRET, som gjaldt forståelsen av straffeloven § 309, var tillatt fremmet til behandling av Høyesterett i avdeling. Dom i denne saken ble avsagt 2. november 2022, se HR-2022-2104-A.

(10) Etter at dom ble avsagt i ovennevnte sak, har partene fått anledning til å uttale seg om betydningen av avgjørelsen for denne saken.

Utvalgets kompetanse

(11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A har ankerett til Høyesterett for så vidt gjelder tiltalens post I ettersom denne delen av anken gjelder forhold han ble frifunnet for i tingretten, men domfelt for i lagmannsretten. For å nekte anken fremmet må utvalget da enstemmig finne det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første og annet ledd. Nektelsesbeslutningen må i tilfelle begrunnes, jf. § 323 annet ledd annet punktum.

(12) For de øvrige forholdene kan utvalget bare gi samtykke til fremme av anken dersom anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og annet punktum.

Tiltalens post I - voldtekt

Anken over lovanvendelsen

- (13) A har anført at lagmannsretten, ved domfellelsen for voldtektene, har lagt til grunn et for lavt beviskrav, at bevisbyrdereglene er anvendt feil, og at lagmannsretten har lagt vekt på at tiltalte ikke ga politiet tilgang til sin mobil og sin datamaskin, noe som er i strid med Grunnloven og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).
- (14) Ankeutvalget finner det klart at disse anførslene ikke kan føre frem. Det fremgår av dommen at lagmannsretten fant det bevist utenfor enhver rimelig tvil at tiltalte forsettlig hadde begått de aktuelle handlingene. Utvalget er ikke enig i den ankende parts syn om at lagmannsretten skal ha lagt fornærmedes forklaring til grunn som en «objektiv» fremstilling. Lagmannsretten har en svært grundig redegjørelse for bevisvurderingen. Foruten å drøfte betydningen av fornærmedes forklaring og ulike sider ved denne, har retten en omfattende drøftelse av ulike forhold, som opptakten til hendelsene og forklaringene til personer som fornærmede har betrodd seg til. Retten fant at tiltaltes forklaring ikke sto til troende og har utførlig begrunnet hvorfor. Etter ankeutvalgets syn må lagmannsrettens uttalelse om at «det svekker tiltaltes generelle tillit at han ikke ville gi politiet innsyn i sin mobiltelefon og datamaskin», leses i sammenheng med lagmannsrettens brede drøftelse av ulike sider ved hans forklaring. Slik lagmannsretten har begrunnet sitt bevisresultat, kan utvalget ikke se at det i saken her foreligger et brudd på selvinkrimineringsvernet eller uskyldspresumsjonen, jf. Grunnloven § 95, EMK artikkel 6 eller FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 14 nr. 2.
- (15) Ankeutvalget finner det klart at anken på dette punkt ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Utvalget kan heller ikke se at spørsmålene som reises i denne forbindelse har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og annet punktum.

Anken over saksbehandlingen

- (16) Når det gjelder lagmannsrettens beskrivelse av de tre voldtektene i tiltalens post I a, b og c, konstaterer ankeutvalget at de ulike sidene av bevisbedømmelsen er inngående beskrevet og fyllestgjørende begrunnet – det er intet springende punkt som blir stående uforklart, jf. også utvalgets merknader ovenfor. Lagmannsrettens beskrivelse av bevisresultatet for så vidt gjelder de tre voldtektene, er også tilstrekkelig til å prøve om lovanvendelsen er riktig. Det foreligger ellers ikke forhold som tilsier at saksbehandlingen samlet sett ikke har vært forsvarlig.
- (17) Anken over saksbehandlingen kan etter dette klart ikke føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Utvalget kan heller ikke se at spørsmålene som reises i denne forbindelse har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og annet punktum.

Tiltalens post III og IV – skaffe seg tilgang til seksuelle fremstillinger av barn og kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige

Anke over lovanvendelsen

- (18) Selv om tiltalte ikke har ankerett for forholdene i tiltalens post III og IV, finner utvalget grunn til å bemerke at det heller ikke her er noe å utsette på lagmannsrettens lovanvendelse.
- (19) Ankeutvalget finner det klart at straffeloven § 311 første ledd, jf. annet ledd om å *skaffe seg tilgang* til fremstilling som seksualiserer barn, også omfatter tilfeller der en person får et barn til å sende seg seksualiserte bilder og/eller filmer på Snapchat, selv om mottakeren ikke lagrer disse i chatten, på kamerarull eller tar skjermbilde av materialet.
- (20) Straffeloven § 309 første ledd gjelder kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige. Bestemmelsen er nylig behandlet i HR-2022-2104-A. Det fremgår av den avgjørelsen at det avgjørende for om straffeloven § 309 kommer til anvendelse, er om bindeleddet mellom partene i all hovedsak er selve utvekslingen av seksuelle tjenester mot vederlag, jf. avsnitt 18. Det er uten betydning hvordan partene betegnet relasjonen eller om vederlaget besto av kontanter eller gjenstander, jf. dommens avsnitt 22 og 19.
- (21) Utvalget mener lagmannsrettens lovtolkning er i samsvar med hva som fremkommer av HR-2022-2104-A og kan ikke se at lagmannsretten har bygget på et uriktig årsakskrav. Slik lagmannsretten har beskrevet relasjonen mellom A og B, fremgår det klart at den hadde få eller ingen elementer av det som kan karakteriseres som et ordinært parforhold. Det er ut fra lagmannsrettens begrunnelse ikke tvilsomt at retten la til grunn at utvekslingen av seksuelle tjenester mot vederlag var bindeleddet i relasjonen mellom de to.
- (22) Utvalget kan heller ikke se at lovanvendelsesspørsmålene her gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og annet punktum.

Anken over straffutmålingen

- (23) Ettersom det foretas en samlet straffutmåling, skal også denne prøves fullt ut der tiltalte har ankerett for ett eller flere forhold, jf. HR-2019-2064-U avsnitt 9.
- (24) Lagmannsretten domfelte A for tre overtredelser av straffeloven § 292 bokstav a, jf. § 291 – voldtekt til samleie, én overtredelse av § 302 – seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, overtredelser av § 311 første ledd, jf. annet ledd – anskaffelse av fremstilling som seksualiserer barn, og overtredelser av § 309 første ledd – kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige.
- (25) Ved såkalt voldtekt til samleie er normalstraffenivået fire års fengsel, jf. Rt-2012-1084 avsnitt 10. Som lagmannsretten har vist til, må det i tillegg gis et merkbart utslag i straffen at det er tale om tre voldtekter. Seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år i form av samleie ved ett tilfelle, bør normalt straffes med fengsel i rundt seks måneder, jf. HR-2022-2104-A avsnitt 47.
- (26) Når det gjelder overtredelser av straffeloven § 311, er det ikke etablert et normalnivå. I HR-2018-2315-A avsnitt 30 uttales det at bedømmelsen må bli utpreget konkret.

Ankeutvalget har ikke innvendinger mot lagmannsrettens uttalelse om at overtredelsene betraktes som en skjerpende omstendighet, når det som her skal utmåles straff sammen med flere langt mer alvorlige forhold.

- (27) Heller ikke for overtredelser av straffeloven § 309 er det etablert et normalnivå, se HR-2022-2104-A avsnitt 54 følgende, men det fremgår av dommen at både ung alder og hyppigheten av handlingene, har betydning. Lagmannsrettens utgangspunkt om at straffen på dette punktet isolert sett tilsier en kortere ubetinget fengselsstraff på 120 dager, er i alle fall ikke for strengt.
- (28) Ankeutvalget slutter seg til lagmannsrettens vurdering der A ble gitt et fradrag på én måned for delvis erkjennelse for så vidt gjelder tiltalens post II.
- (29) Når de straffbare forholdene A er domfelt for ses under ett, står ikke straffen på fengsel i syv år og åtte måneder i noe åpenbart misforhold til de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344. Ankeutvalget finner det da klart at anken heller ikke kan føre frem på dette punktet, jf. § 323 første ledd tredje punktum.
- (30) Utvalget tilføyer for øvrig at straffutmålingsanken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og annet punktum.

Konklusjon

- (31) Høyesteretts ankeutvalg finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. annet ledd fjerde punktum.
- (32) Ettersom ankeutvalget også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd annet punktum.
- (33) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken over straffedommen nektes fremmet.

Kristin Normann
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)